

Undervisningsministeriet
Den internationale enhed
Vester Voldgade 123
1552 København K.

Den 30. juni 2006
KS/BBA

Sagsnr. 200600078

Att. Hanne Riddersborg

Fremsendt pr. mail:
hanne.riddersborg@uvm.dk

Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation

AC har via Specialudvalget vedrørende uddannelse modtaget Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europaparlamentet om virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation, i høring. AC har følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger

AC finder, at meddelelsen generelt set har en form, der gør den vanskelig at kommentere på. Meddelelsen har meget karakter af et kampagnedokument, den er indholdsmæssigt springende, og det er i ringe grad tydeliggjort, hvilke konkrete tiltag, Kommissionen lægger op til. Det rodede indtryk bliver forstærket af, at meddelelsen retter sig mod alle videregående uddannelsesinstitutioner – altså ikke kun universiteter – men også rene uddannelsesinstitutioner, der ikke bedriver forskning.

AC skal advare mod den generelle tendens mod udvanding af universitetsbetegnelsen; en udvanding som Kommissionens meddelelse også er et udtryk for. Universitetsstatus bør alene være for institutioner, hvor forskning og uddannelse er samlet institutionelt og i de videnskabelige medarbejderes opgaveportefølje. Konstruktionen muliggør en tæt sammenhæng mellem forsknings- og uddannelsesaktiviteten, ideelt set til gavn for såvel forskningen som uddannelserne.

AC relaterer sit høringssvar alene til universiteterne, dvs. de institutioner, der har som formål både at bedrive forskning og give forskningsbaseret uddannelse.

Finansiering af universiteterne

AC deler Kommissionens opfattelse af, at universiteterne ikke kan udnytte deres potentiale på grund af utilstrækkelig finansiering. AC ser gerne, at universiteterne i højere grad arbejder på at opbygge en mere diversificeret finansiering, men AC er uenig i, at finansieringsproblemet kan løses udelukkende ved at øge graden af privat finansiering. AC ser det derfor som helt nødvendigt, at de nationale regeringer opfylder deres del af Barcelonamålet i form af 1 % af BNP til offentlige investeringer i forskning og - i takt med de stigende samfundsmæssige krav til universiteterne – også påtager sig ansvaret for, at universitetssektoren som helhed får tilført flere ressourcer.

Finansieringen af forskningen

AC finder det vigtigt, at finansieringen af forskningen på nationalt plan sammen sættes af kombination af basismidler og konkurrencemidler afbalanceret på en sådan måde, at universiteterne er i stand til at planlægge langsigtet og iværksætte

selvstændige forskningsstrategiske satsninger. AC ser gerne, at de nationale bevilningssystemer opbygges på en sådan måde, at detailstyring af universiteterne erstattes af nogle overordnede styringsværktøjer, der bygger på strategisk planlægning, kvalitetssikring, resultatorientering og så den åbenhed og risikovillighed i forhold til kreativitet og nytænkning, som kræves for at sikre rammerne for god forskning. De konkrete styrings- og fordelingsværktøjer må udvikles i samarbejde med universiteterne.

Finansiering af uddannelse

AC støtter EU's mål om at investere mindst 2 % af BNP i videregående uddannelser. Ifølge regeringens konkurrenceevneredegørelse 2006, ligger Danmark i toppen blandt EU landene på investeringer i videregående uddannelse, hvor Danmarks udgifter til videregående uddannelser udgør ca. 1,4 % af BNP. For EU som helhed er der utvivlsomt tale om et ambitiøst og vigtigt mål.

Men AC skal i samme moment tage afstand fra en investeringsstrategi for videregående uddannelser, der baserer sig på private investeringer. Helt grundlæggende finder AC, at forslag om brugerbetaling på videregående uddannelser er problematisk. Man risikerer at skabe barrierer i uddannelsessystemet, med den konsekvens at færre får en kandidatuddannelse, hvorved det samlede uddannelsesniveau sænkes. Ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, er det også problematisk, fordi samfundet ikke opnår fuld udnyttelse af befolkningens evner, fordi færre får adgang til den viden der genereres på universiteterne. Endelig vil brugerbetaling have en indbygget social slagside.

Det europæiske område for videregående uddannelse

Der foregår i disse år en vigtig udvikling i forpligtende uddannelsessamarbejder mellem europæiske universiteter. Ikke mindst Bologna processen og EU-programmer som Erasmus Mundus, der blandt andet støtter udvikling af fælles europæiske kandidatuddannelser og promovering af europæiske uddannelser uden for EU, bidrager til en positiv udvikling.

AC ser de mange forskellige internationaliseringstiltag på universiteterne som en væsentlig og naturlig udvikling i sikringen af de forskningsbaserede uddannelsers kvalitet. For at styrke fokus på internationaliseringen af uddannelserne, er det uomtvisteligt vigtigt for de europæiske universiteter, at de indgår i formelle uddannelsessamarbejder med andre anerkendte udenlandske universiteter. Netop her, kan EU spille en positiv rolle i at tilvejebringe rammerne herfor.

Forskning i topklasse

AC er enig med kommissionen i, at det vil være fejlagtigt at forestille sig, at et større antal universiteter vil kunne levere forskning i topklasse på alle fagområder. I stedet må der satses på, at de enkelte universiteter udarbejder forskningsstrategier, hvor de udpeger og udvikler deres egne centrale forskningsområder eller kernefelter. På disse områder kan der så satses ekstra forskningsmidler, og dermed vil det også blive lettere at tiltrække de bedste forskere. Men samtidig skal der på alle de områder, hvor et konkret universitet udbyder akademiske bachelor- og kandidatuddannelser, være ressourcer til at have et forskningsmiljø af tilstrækkelig tyngde og kvalitet til at understøtte den forskningsbaserede undervisning.

Forskervilkår og mobilitet

AC finder i lighed med Kommissionen, at det er afgørende for universiteterne muligheder for at skabe forskning i topklasse, at de kan tiltrække og fastholde de bedste studerende og forskere, og at dette kræver en indsats for at gøre forskernes vilkår mere attraktive. Principperne i EU's charter for forskere og adfærdskodeks for

ansættelse af forskere kan bidrage hertil, og AC støtter overordnet set charteret og adfærdskodeksen. Et sådant sæt af principper er udtryk for en anerkendelse af, at forskernes ansættelsesvilkår og generelle vilkår har stor betydning for, at der kan udøves god forskning. AC finder dog, at der må arbejdes mere præcist på at skabe forudsætningen for, at der ved ansættelsen anvises en klar karrierevej for den enkelte forsker.

Livslang læring og efteruddannelse

AC er enig med Kommissionen i, at universiteterne skal udnytte dagsordenen for livslang læring og gøre efter- og videreuddannelse af egne kandidater til en naturlig del af deres opgaveportefølje. AC har derfor også i en årrække arbejdet på at forbedre de danske universiteters betingelser for at udbyde efter- og videreuddannelse. Senest har Videnskabsministeriet, AC og FTF i samarbejde udarbejdet en rapport om de længerevarende uddannedes efter- og videreuddannelse – aktuelle udfordringer og løsningsmuligheder med særlig fokus på universiteterne. Her peges der bl.a. på behovet for forbedring af udbudet, analyser af efterspørgslen og nye finansierings- og organisationsmodeller.

Kommissionens rolle

AC ser positivt på, at Kommissionen bidrager til at understøtte universiteternes generelle udvikling og autonomi ved at kortlægge god praksis, skabe fora for udveksling af best practices og kortlægge innoverende løsninger. Det er også en opgave for Kommissionen at støtte medlemsstaterne i deres indsats for at skabe bedre rammer for universiteterne og etablere programmer, der understøtter universiteternes internationale uddannelsessamarbejder.

Det er dog afgørende for AC, at incitamenterne for universiteterne - særligt de økonomiske incitament - fastlægges på nationalt plan, så de matcher de nationale forskningsfinansieringssystemer. Forskningsmidlerne på europæisk niveau fx i det 7. rammeprogram, bør udelukkende fordeles under hensyntagen til forskningens kvalitet og soliditeten i projekternes organisering og samarbejdsrelationer, og der bør ikke tilføres eksplicite krav og incitament, der vedrører universiteternes finansiering og organisering.

AC skal afslutningsvist henvise til DM's hørings svar for uddybende bemærkninger. Hørings svaret er vedhæftet som bilag til AC's hørings svar.

Med venlig hilsen

Birgit Bangskjær
Direkte nr.: 33 69 40 26
E-mail: bba@ac.dk